

Verenigingsnieuws

Vrijdag 30 augustus 2019
om 19.30 uur bijeenkomst,
Óp Sankt Tolbert,
Bloemendalstraat 11a,
Lezing, thema:
Monumentale glaskunst in
en om Vaals door
mevrouw Mariëtte Paris-
Vankan.

Nummer 104

2019 #4

Lezing “Kent u het Mergelland ook zo?” door Hub van Loo

Op vrijdag 31 mei 2019 was er weer een presentatie met mooi beeldmateriaal in ons verenigingslokaal op Sankt Tolbert. Hub van Loo deed zijn verhaal in het Vielender plat. Mochten mensen denken, hoe past dit verhaal bij een heemkunde, dan bleek dat heemkunde niet alleen oude foto's, geschreven verhalen of anekdotes of verzamelen van allerlei voorwerpen is, maar dat de natuur en de ontwikkelingen in de natuur ook onderdeel uitmaken van de geschiedenis van een dorp of gemeenschap.

moest hebben. Luister maar eens naar een “meëleman” die fluit zich de longen uit het lijf. Maar ook, dat in de dierenwereld mannen mooier van aanzien zijn dan de vrouwtjes. Je zag de aanwezige mannen al groeien toen ze dat hoorden. Terwijl de vrouwen dachten ach ja, laat ze maar, die Hub heeft het over de fazanten met hun mooie vederkleed en dus goed zichtbaar

de voor- en achterkant van een boom is.

waren voor de jagers. Ook vele oude benamingen van plekken passeerden de revue die avond. Oude vakwerkhuizen, wegkruizen als onderdeel van geschiedenis en de natuur elk met een eigen verhaal. Het was een geanimeerde avond met prachtig beeld-

materiaal begeleidt door een boeiend verhaal met zelfs een educatieve ondertoon. In elk geval weten de mensen nu, toen ze naar huis gingen, wat

“Ing moal himmel en tseruk”
Als afsluiting van deze presentatie droeg d'r Manny / Bert Graaf zijn gedicht “Ing moal himmel en tseruk” uit zijn boek “Plat jezaat” voor dat inhaakte op datgene wat Vaals en omgeving zo mooi maakt. Waarbij het “refreng” het gevoel spreekt.
Ing moal himmel en tseruk
Ja deë weisj deë is niet wiet.
Dat is ozere Völser busj,
Deë doa oop deë huvel liet.
Kunt der Herriot oop bezuk,
Nemt heë miesj a zieng hangk,
En heë miesj daan zeët,

Aan bod kwamen landschappen in alle seizoenen, vakwerkhuizen, bloemen, bomen en planten, vogels en zoogdieren. Eigenlijk een heleboel dingen die je als gewone wandelaar niet altijd ziet. De foto's waren door hem zelf genomen 's morgens vroeg, overdag en 's nachts onder begeleiding van zijn eigen verhaal. De aanwezigen staken veel op van de bijkomende wetenswaardigheden, bijv. dat als je een fluitende de vogel zou willen je niet een “wiefje”

In dit nummer:

- Lezing “Kent u het Mergelland ook zo?” door Hub van Loo 1
- Johann Vanhauten een Vaalsenaar in dienst van de Paus 2
- Sankt Tolbert neemt boekenscanner in gebruik 2
- In Memoriam Jacques Rombach 3
- Dreumerij van et Berni Thewissen - Ee nuj jesjêf... 3
- Vermelding nieuwe aanwinsten en schenkingen in ons archief 4

Johann Vanhauten een Vaalsenaar in dienst van de Paus

In 1861 werd het Koninkrijk Italië uitgeroepen. Rome werd gekozen als nieuwe hoofdstad ondanks dat het op dat moment nog onderdeel vormde van de Pauselijke staat. Een conflict tussen het jonge Italië en de Paus was onvermijdelijk. In reactie hierop trokken honderden Nederlandse katholieken naar Rome om de Pauselijke soevereiniteit te beschermen. In heel Europa reageerden duizenden gelovigen door zich aan te melden in het Pauselijke leger. Een derde van deze trouwe katholieken, zouaven genoemd, was van Nederlandse afkomst. Zo ook de Vaalsenaar Johann Vanhauten, geboren 29 januari 1844 te Vaals en overleden te

Vaals ten gevolge van een beroerte op 26 december 1926. De meeste Nederlandse zouaven waren mannen van jonge leeftijd en kwamen voornamelijk uit de zuidelijke provincies. De zouavenbeweging was echter geen strikt zuidelijk fenomeen. Uit heel Nederland vertrokken jonge katholieken naar Rome. Toen Italië in 1871 een eenheid werd met Rome als hoofdstad, waren de Zouaven niet meer nodig en ze keerden terug naar hun vaderland. Maar de onwetende Nederlandse Zouaven waren stateloos geworden omdat zij zonder toestemming van de koning in een buitenlands leger hadden gediend.
Arthur Cransveld

Sankt Tolbert neemt boekenscanner in gebruik

Kortgeleden heeft onze vereniging een professionele, natuurlijk een gebruikte, A2 boekenscanner aangeschaft. Zo'n geheel nieuwe is niet te betalen voor onze vereniging. Door toeval werd deze scanner gezien en werd in het bestuur overlegd. Alles afwegende, was de conclusie, het zou een goede investering zijn om boeken, groot formaat documenten en foto's te kunnen scannen. En wat bedoelen wij met groot formaat, namelijk A2 en in centimeters is dat 42 x 59,4 cm. Een pagina van een krant is dan ook goed te scannen.

Maar een afbeelding van de scanner zegt veel meer. Bij een boekenscanner kun je betere en sneller scans maken van bijv. boeken, tijdschriften, kranten, jubileum- of feestgidsen, doordat er een boekenwip opzit. Even een toelichting hoe dat werkt voor degene die dit nog niet heeft meegemaakt. Als je een boek openslaat heb je altijd een dunne en een dikke kant. Om het boek nu niet te beschadigen is die zgn. wip

aangebracht en kun je het boek gemakkelijk onder de glasplaat gelijkmatig aandrukken. Aan de ene kant ligt het boek door zijn dikte lager en de ander kant hoger. Bladzijde omslaan en verder scannen en dan gaat de linkerkant omlaag en de rechterkant gaat omhoog. De veelheid van opname- en opslagformaten is ook een voordeel. Opslaan als TIFF, JPG of PDF geen probleem. Opnames in TIFF gemaakt simpel omzetten in PDF en dan OCR-en (dwz. optische

tekenherkenning, oftewel, de tekst uit een afbeelding wordt omgezet in bewerkbare tekst, waardoor je ook kunt zoeken) Onze archief- en fotogroep is er blij mee. Mocht u thuis nog materiaal hebben dat interessant is voor onze of een andere heemkundevereniging laat het even weten via onze secretaris, te bereiken via onze e-mail: sankttolbert@gmail.com

In Memoriam Jacques Rombach

Met leedwezen vernamen wij het overlijden van een van onze oudste leden de heer Jacques Rombach.

Jacques Rombach was sinds 1996 lid van onze Heemkundekring. Jacques werd 87 jaar oud.

Wij wensen de familie veel sterkte en onze welgemeende deelneming met dit grote verlies, Bestuur en leden

Dreumerij van et Berni Thewissen - Ee nuj jesjèf...

Iesj jeu ee jesjèf oopmaache,
jawool dat jeun iesj doeë
Ja, froons mer nit dieng
oochbroane, kiek mer nit ezoeë
Dat keunt in et hats va Vols,
oop dae plei ezoe laesj en sjtil
Weil dat is doch jet wat jenge
wil..

Da zalt duur noch opkieke wat
et doa allemoal jift tse jelde
En jedderenge huuert daan oop
mit sjelde..
doa kunt dan betriebe, et waed
doa sjwats van de luuj
die doa jelde, en jeng zoen
truubsaal wie huu
Henge in der laade wie dat
ezoe jeet

Keunt eng tieëk mit van der
Vandeberg de doebel
jebakke pasteet
Van der Habets de
laeverwoasj, priesjekreunt
iesj zaar et uus heej
Doadraan leuft doch jenge veurbreej
En dan noch doabeej der joebel
is jroeës,
Jedder keenk mit eng jevulde
sjief woasj va Leenders op de
voes!

lang nit mie jehat!
Et vriedes jift et visj van der
Boom knoespriesj jebakke mit
remoelaad
Veure in mie jesjef, never
jarneele en herringsalat
Tsoem sjloes wil iesj heej noch
vermelde
der koopzondag, dat is nuuks
nuits, vrujjer koent me doe
ooch at jelde
Et Bottermarie dat woar heur
tsiet veuroes e zoewaar wie
iesj besjteun
En huu et zoondes uveraal
waar hoale jeun..
Vrujjer hat et ezoe maansj
knullsje betsaalt,
Weil siesj doa enge de verjeisse
rolle klo papier hat jehoalt
Um heur tse iere keunt never
mie jesjef eng jroeësse sjel
Zut uur jet verjeisse? Da trek
doa mèr an de bel!
.... en dan ben iesj vas noch
denger verjeisse..die me vrujjer
i Vols koent jelde veur tse
eisse.. Leif Völser dut mer
veursjlaesj, ..nuuks is tse dol,
vuur krieje die laesj jesjefter
wal vol!

De sjpetsialiteit van der
Wiel Jacobi et is nit tse
jeluve
Die wilt vast en sisjer
jedderenge werrem preuve
Oonverjeisse, jet oes de
auw tsiet,
der waerre curry veur
op frikaddèl uf friet
Der Ton Krul ziang
jehaksbel oes de tsaus, ja
ze zunt der wieër
Doadrop vreuvt menisj
taxivaarer ziesj zier!
an de aanger zie in dae
laade de abteiloeng kooch
en jebèks, rejaale vol
de brudsjere van der
Ploum, der Smurfevlaam
va Fransse nuuks is tse dol
de pasteetsjere va Jehl, de
sjaemuulsjere va Schiffer,
wat eng sjätse woare dat
der kreamkooch van de
Koning zoe jet lekkers al

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
 facebook

Verenigingsnieuws

Vermelding nieuwe aanwinsten en schenkingen in ons archief

Vanaf heden maken wij regelmatig via onze nieuwsbrief bekend welke nieuwe aanwinsten en schenkingen wij hebben ontvangen voor ons archief. Zo krijgt u een idee wat er zich in ons archief bevindt. Al onze aanwinsten en schenkingen worden gefotografeerd of gescand en gedigitaliseerd in ons digitale programma Alfresco. Daarna wordt het fysiek opgeborgen in ons archief.

De nieuwste aanwinsten en schenkingen zijn:

- Complete archief van turnvereniging A.T.S.V.
 - Complete archief van schietvereniging Revanche Vaals
 - Schuttersuniform van Schutterij St. Paulus met bijzonder oude ordens/medailles (zie foto)
 - Grote collectie van (carnavals)spullen van Lambert Erven
 - Diverse Jaargangen van Maasgouw
 - Vetleren medailles die gemaakt zijn door dhr. Symons
 - Groot aantal diverse foto's o.a. sloop Sint Jozefflats, Rode Kruis en Mandolie Orkest Alpenklank
 - Verschillende boeken over Vaals
 - Diverse carnavalsattributen o.a. bord 11 jaar kinderoptocht Vaals, boekje 4x11 jaar Raenpiete, orde Kinderoptocht 1994, Jas van de C.V. Schwatse Schömmele, varken (wisselbeker) van de Sjweinerei
- Diverse bidprentjes en rouwbrieven
 - Drie vlaggen van het kindervakantiewerk
 - Twee glas in lood afbeeldingen vervaardigd door Frans Griesenbrock en antiek koperwerk hoofdzakelijk uit Kasteel Bloemendal.
 - De geschiedenis van kasteel Vaalsbroek en van het Malens- en Holsetterbos uitgezocht en beschreven door H.W.K. Jongmans en H.A. Loontjes. En de genealogie van de familie Clermont
 - Brandweerpet van de heer J. Mertens

U kunt bijdragen aan het behoud van het cultureel erfgoed van Vaals door ons te attenderen op stukken of collecties die bij u of iemand die u kent in bewaring zijn. Vaak is het dan zo dat na verloop van tijd deze stukken/collecties buiten de deur worden gedaan omdat de verzamelaar er niet meer is. Kinderen van verzamelaars hebben vaak (nog) geen belangstelling voor de historische waarde van de

collectie. Het zou jammer zijn als het betreffende materiaal verloren zou gaan. Ook archieven van de diverse bestaande en opgeheven verenigingen uit Vaals zijn zeer interessant als bron voor de streekgeschiedenis. De Heemkundekring neemt graag particuliere stukken of collecties en verenigingsarchieven over of neemt ze in bruikleen om te kopiëren en u krijgt ze gegarandeerd terug. Mocht u thuis nog materiaal hebben dat interessant is voor ons neem dan contact op met onze secretaris, e-mail: sankttolbert@gmail.com

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.

